

Llindar

Emili BOIX-FUSTER

Societat Catalana de Sociolingüística

«**U**n idioma que nunca será como mi piel, pero sin cuya existencia no puedo sentirme a gusto en mi piel». Així escriu Maruja Torres, l'escriptora i periodista nascuda al Raval barceloní, sobre la seva trajectòria lingüística en un llibre memorialístic (*Un calor tan cercano*, Madrid, Alfaguara: 39). Com aquest bocí, podríem trobar molts altres testimonis d'històries de vida lingüística que mostren estimació, distanciament, ridiculització..., tot el ventall d'emocions relacionades amb les llengües. I com escrivia Joan Margarit, també a les seves memòries (*Per tenir casa cal guanyar la guerra*, Barcelona, Proa: 247), «la nostra història és la de les nostres paraules».

Em plau molt, doncs, presentar aquest número 30 (ens fem grans!) de la revista anual de la Societat Catalana de Sociolingüística (SOCS), secció filial de l'Institut d'Estudis Catalans. Enguany, el tema monogràfic —les trajectòries dels nous i dels vells parlants— ha pogut aplegar una collita esponerosa. Onze articles tracten aquest tema clau per a descriure, i sobretot entendre, els mecanismes socials que portaven, porten i portaran a l'adopció o al menysteniment de la llengua catalana. La diversitat de les llengües que s'hi tracten, en contacte amb el català i el castellà (el japonès, l'italià, l'amazic o el quítxua) ja dona una idea del plurilingüisme polièdric que caracteritza avui els nostres països de llengua catalana.

Per a comprendre aquest plurilingüisme (cap on va?, quines pautes d'ús i de mentalitat s'hi poden observar?), ens cal entendre'n la matriu: les societats valenciana, mallorquina, catalana... Aquestes societats de la nostra Mediterrània catalana, com ens anomenava Pierre Deffontaines —el geògraf que ens coneixia molt bé perquè fou director de l'Institut Francès de Barcelona—, experimenten un procés d'*arxipelaguització*, un neologisme proposat per Jérôme Fourquet (2019) en el seu recent llibre *L'archipel français. Naissance d'une nation multiple et divisée* (París, Seuil), un llibre aplicable, *mutatis mutandis*, als nostres països. Fourquet proposa i prova, a partir d'un ventall rigorós d'enquestes fetes a l'hexàgon, que s'està produint una diversificació impressionant de les pautes culturals del seu país. Un cop ensorrades les matrius culturals del catolicisme i de la tradició de l'esquerra comunista, es dona un individualisme en massa, un alliberament o una autonomització de les normes tradicionals

(per exemple, parelles sense papers, avortament, incineració, tatuatge, consum cultural amb minva dels diaris de prestigi, canvis en l'antroponímia amb noms ètnics) i un creixement extraordinari de la immigració. Paral·lelament a aquests canvis, Fourquet demostra que les elits franceses se separen i es desenten de la resta de la població; moltes elits, en barris gentrificats, viuen com turistes en el propi país. S'esdevenen canvis semblants a casa nostra? Estem tant o més descohesionats? Quin efecte té aquesta *arxipelaguització* en l'evolució sociolingüística? És el castellà una llengua pivot per als nous col·lectius immigrants? Pot funcionar el català com a llengua pública, o bé hi ha senyals d'exclusió, com quan una part dels espectadors d'un concert xiulà la cantant Rosalia (Vila i Tobella) per haver-s'hi adreçat en català en el Primavera Sound a Barcelona? (*Ara*, 3 juny 2019).

En segon lloc, el volum aplega cinc articles de la part miscel·lània. A continuació es presenta una munió de ressenyes que volen reflectir i analitzar una part de la riquesa de la producció sociolingüística. Tanca el volum, com és costum, la memòria d'activitats de la SOCS corresponent al 2019.

I concloc amb un agraïment indispensable a Natxo Sorolla, eficacíssim secretari de la revista. Des d'on sigui, des de la Franja, des de Tarragona o des de Barcelona, sempre fa rutllar la revista i en fa possible la maquinària i la continuïtat.